

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ За кордоном

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0071 — Тел. У. Н. Союз: BERgen 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ЗА МИР У СВІТІ Й ЗАБЕЗПЕКУ ПЕРЕД АГРЕСІЄЮ

**СИЛЬНІ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НАЙКРАЩА ГАРАНТІЯ
МИРУ, ЗАЯВЛЯЮТЬ ПРОМОВЦІ З НАГОДИ ДНЯ
ПРИКРАШУВАННЯ ГРОБІВ.**

Вашингтон, 30 травня. — В цілій країні обходили цього року дуже торжественно „Меморіал Дей“, алаштувавши військові паради по всіх більших містах, в часі яких промовляли визначні цивільні та військові представники на тему міжнародної політичної ситуації, світового замірення та воєнної безпеки. Були заповнені громадами людей теж і цвинтарі, де, згідно з традицією, прикрашували квітами гроби поляглих воїнів, чи взагалі померлих, бо ж це „Декорейшен Дей“. В самій столиці відбулася вчорашня церемонія на Арлінгтонському Національній Цвинтарі, де поховано вінець на гробі Невідомого Жовніра. В заступстві президента Трумана промовляв як головний бесідник сенатор Миллард Е. Тайдінгс, демократ з Мериленду. Він заявив, що ця країна мусить стати такою сильною, щоб більше не було „Невідомого Жовніра“. На іншому місці адмірал флоту, Вільям Ф. Галсей домагався збільшення літаконосців. Казав, щоб не доводило до цього, щоб опинитись у війні з „невипробуваною зброєю“. Ген Марк Кларк, промовляючи в Римі, підкреслював, що ті, що думають, що „сила є правом“, уже ніколи не заспокоять Злучених Держав несприготованими. Сильні Злучені Держави це найкраща гарантія миру, казав він далі. Генерал Лоренс С. Джейнс, промовляючи в Нью Йорку, казав, що замало домагатись миру, але треба бути одночасно сильним морально й мілітарно. Президент Філіппін, Елдідо Квіріно, закликав Злучені Держави не залишати непокітним велогого завдання „об'єднати світ у мирі й багатстві для всіх“.

Такого змісту були промови, виголошені в Америці й всюди, де живуть громадно американці. Знов у церквах молились усяди за мир.

ЗГІНУВ В. А. ДЖУЛІАН, СКАРБНИК ЗЛ. Д.

Коло міста Бетесда, в Стейті Мериленд, згинув в автомобільній випадку В. А. Джуліан, скарбник Злучених Держав. Він був у дорозі до гольф клубу, а коли скручував на перехресній дорозі, нахав на інше авто і серед зудару згинув на місці. Його ім'я з'явилось на банкнотах від 16 літ і тому було загально звісне.

СВЯТОЧНІ НЕЩАСЛИВИ ВИПАДКИ.

Вашингтон, 30 травня. — Два дні свят спричинили понад 300 нещасливих випадків смерті поминаючи тисячі покалічень. Наслідком автомобільних випадків згинув 197 осіб, 70 втратило життя при купанні, а 58 втратило життя з приводу іншого роду нещасливих випадках.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ ПРОЕКТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.

Вашингтон, 30 травня. — Палата послів і сенат дістали вже новий законопроект про охорону здоров'я. Є він цілком відмінний від урядового проекту про примусове забезпечення. Проект побудований на приватній ініціативі, але розрахований на допомогу з федерального скарбу.

ВЕЛИЧАВА МАНІФЕСТАЦІЯ З ПРИВОДУ „ГОМОНУ УКРАЇНИ“ В НЬО ЙОРКУ

Великий збиг народу на Фестивалю Молоді в 300-річчя в'їзду Гетьмана Богдана Хмельницького до Києва; Найвища оцінка артистичного виконання оригінальної програми; Ентузіастичне прийняття нових композицій Гайворонського; Американці одушевляються українською культурою.

Українська громада мітropolitanального округу Нью Йорку і Нью Джерсі та поодинокі громадяни або їх групи з Шикаго, Дітройту, Рачестера, Сиракуз, Вашингтону, Філадельфії, Нью Гейвена, Мілвокі і численних інших громад пережили мунілої неділі без сумніву один з най-

більших успіхів своїх культурно-громадських імпрез, приглядаючись з одушевленням найкращому артистичному виконанню оригінальної програми цього річного весняного фестивалю американсько-української молоді, присвяченому цим разом 300-річчю тріумфального в'їзду гетьмана Богдана Хмельницького до визволеного ним Києва. Велика зала репрезентативної Карнегі Голл, що нараховує около 3,000 місць, була вщерть виповнена ентузіастичною публікою, а около двісті осіб мусіли вернутись від каси, бо всі білети вступу були випродані. Імпреза, як своїм характером і програмою, так і своїм артистичним виконанням і масовою привабливістю публіки, перемінялася у величаву українську історично-культурну маніфестацію. Це був справжній тріумф української культури на великій американській землі.

Ольга Дмитрів
Голова Фестивального
Комітету

артисти, але вона не завжди бачить приплив такої великої маси публіки. Не заважаючи на всю попередню традицію спізнавання початку українських імпрез, цим разом „Гомін України“ почався точно щодо мінути в год. 2:30 після полудня. Хто запізнився, сам собі пошкодив, бо втратив незабутній живий образ найславнішої стоїнки української історії.

Імпреза почалася американським гімном, що його відспівала головна артистка теж дальшої програми, оперова співачка Марія Полинк-Лисогір. Властиву програму започаткував оперовий співак з Шикаго, гордість молоді американсько-української генералії, Олександр Кульпак. Відспівавши своїм могутнім басом „Гетьманів“ перед спущеною заслоною та в темній залі і тільки при світлі прожекторів, він приготував привабливий до того незабутнього образу, що його побачили привабливі, як знову спалахнуло сильне світло прожекторів. З кінцевими словами „Гетьманів“ світло цілком згасло, со-

до благословення рукою патріарха Паїсії, побіч нього мітрополит, архимандрити і духовенство в прекрасних і точних скопйованих ризах та з відзнаками свого достоїнства. По боках стояли представники міщанства, Академії та народу. Перед патріархом на сивому коні та в дорогих шахах, зі золотом і дорогоцінними каменями вибіваною булавою в руці, був гетьман Богдан Хмельницький. За ним і побіч нього козацькі полковники та його славне військо з „коругвами й бунчуками“. Всіх їх оточувала маса народу в історичних одягах, приготувавши з великою прецизністю, як щодо форми, так і красок. Приваблива на залі три тисяча публіка хвилюю заперла в німому захваті цією небуденною картиною, що наче в сні-казці живцем з'явилася з-перед трьох сот років. Аж як після хвилини на залі загомонів сильний голос дозволив і тріумфальні салви гармат, як образ нагло ожив та зі сцени рознеслися зі сотні молодих грудей могутні оклики „Слава“, тоді й привабливі прилучилися до цього тріумфу своїми довго немовкаючими аплявзами. Це була справді незабутня хвилина перфектної театральної зауди

Степан Марусевич
Диригент Хору

славної, давноминулої дійсності. З такою самою артистичною досконалістю була віддана ця сцена до самого кінця. Промова патріарха, видержана частинно в прийнятному тоді ораторському стилі, переплітаному старою церковно-слав'янщиною та знаменито виголошена, вияснила в основному в чому діло. „Благословеніє Господне на Тебе, пресвітлий господарю, неустрашимий воїне, хоробрий лицарю, великий гетьмане. Благословеніє Господне на Тебе, яко же визволив еси землю і нарід український з тяжкої неволі лядської. Благословеніє Господне на Тебе, яко же ізбавив еси св'яту віру православну від ворожої наруги...“ — благословив піднеслим і схвилюваним голосом „патріарх“. Згадавши про терпіння народу під ворожим пануванням, він продовжував: „Аж сам Бог зіслав людям своїм свого вибранця. І ти послухав голосу Бога, яко же св'ят еси, і сказав людям своїм: ізберіте себе днес і послужіте своєму Богу і своїй країні. Аще бо ви в ній ріки і поля, ви в ній ліси і

Іван Кучмак
Режисер Імпрези

ліст зійшов зі сцени, і як світло засвітилося, на сцені непопано стояв образ, що його видно на картині Івасюка: на ступенях перед Софійським Собором стояв з піднесеною

СОВЕТИ ВІДКИДАЮТЬ ЗАХІДНИЙ ПЛЯН ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Париж, 31 травня. — Советський представник на конференції Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в Парижі, Андрей Вишинський, відкинув вчора всі пропозиції західних союзників щодо об'єднання всіх зон Німеччини на базі схваленій недавно в мі-

сті Бонн конституції західнонімецької федеративної держави. Своє становище Совети мотивують тим, що згадана конституція є „анти-демократична“, що вона порушує постанови Потсдамського договору та що вона має на меті розчленування Німеччини. Советський представник відкинув теж західну пропозицію щодо скасування права вето в планованій чотирьох державній Контрольній Раді Німеччини. Західні представники відкинули советські аргументи, відкидаючи рівночасно советські проти-пропозиції в тих самих справах. Тим самим, конференція в Парижі увійшла в сподівану стадію „мертвої точки“ всіх дотеперішніх того роду конференцій та добре відомих протирічностей між Сходом і Заходом. Загально вважається, що й цим разом навряд чи ще поціастять найти будь-який вихід з положення і в деяких дипломатичних колах вже тепер заповідають швидко закінчення конференції без будь-якого позитивного результату. Зирнаючи тільки на те, що станеться опісля, бо конференція, як відомо, була передумовою советського закінчення блокади західних секторів Берліна.

ЗАСТУПНИКИ ЗАКОРДОННИХ МІНІСТРІВ ПОЧАЛИ НАРАДИ В СПРАВІ АВСТРІЇ.

Париж, 31 травня. — Заступники міністрів закордонних справ чотирьох великодержав почали тут вчора наради, з обмеженим завданням приготувати конференції Ради міністрів відповідне звітлення з дотеперішніх нарад в справі чирового договору з Австрією. Це вже є в цій справі 163 наради з черги і досі вони не дали жадного результату. Справу Австрії мали б обговорювати тепер самі міністри, як закінчатимуть наради в справі Німеччини. Вислід вчорашніх нарад держиться в повній таємниці, хоча в поінформованих колах заявляють, що і під цим оглядом „немає причин до оптимізму“.

ЧЕРГОВІ НАРАДИ КОМІН- ФОРМУ.

Прага, 31 травня. — Тут вважається, що після конгресу комуністичної партії в Чехословаччині, чільні представники цих партій з інших країн тепер є в дорозі на важливі наради Комуністичного Інформаційного Бюро, що мають відбутись „десь в Чехословаччині“. Ці згоди робитись на підставі припущень, що такі „великі риби“ з Москви, як секретарі ЦК партії Маленков і Суєсов, були б не приїхали до Праги на сам тільки конгрес чеських большевиків. На цьому конгресі були привабливі теж головні комуністичні діячі з Польщі, Мадящини, Румунії, Болгарії, Італії, Франції, Китаю та майже всіх інших країн світу.

„НАРОДНИЙ КОНГРЕС“ СОВЕТСЬКОЇ НІМЕЧЧИНИ ПРИЙНЯВ КОНСТИТУЦІЮ.

Берлін, 31 травня. — Створений Советами та цілком опанований комуністами німецький „народний конгрес“ в советській зоні прийняв вчора конституцію „німецької демократичної республіки“, що її большевики приспіненими темпами почали творити в протівугу західнонімецькій федеративній республіці та з виразною метою дати сумнівної вартості „аргумент“ міністрові Вишинському на конференції в Парижі. Рівночасно з цим „народний конгрес“ ухвалив вислати на конференцію міністрів великодержав у Парижі вибрану ним 22-особову делегацію; відкинув пропозицію прилучитись до створеної вже раніше західнонімецької держави ви вибрав „позачасно“ до цього „конгресу“ Гергарда Айслера, відомого п'ятиколонного діача в Америці, що недавно втік на польському кораблі „Ватори“ і якого заарештувано та опісля звільнено в Англії. Конгрес рівночасно ухвалив „заяву“, в якій домагався: мирового договору з Німеччиною, базованого на договорах в Ялті і Потсдамі; встановлення адміністраційної і господарської єдності Німеччини; організації провізоричного центрального уряду Німеччини; встановлення одної валюти для цілої Німеччини та скасування торговельних обмежень між поодинокими зонами; скликання мирової конференції, в якій взяв би участь тимчасовий центральний уряд Німеччини. Всі ці домагання відповідають цілком становищу Вишинського на конференції в Парижі.

МАДЯРИ ВИКИНУЛИ ЮГО- СЛАВСЬКУ МІСЦЮ.

Белград, 31 травня. — Югославське офіційне пресове агентство повідомило, що мадярський уряд доручив югославській т. зв. репаратійній місії негайно покинути мадярську територію. Ця місія мала за завдання відшукувати в Мадящині югославське добро, що його награблили мадярські окупаційні війська під гітлерівською командою під час війни.

МОСКВА ВІСНЮЄ СВОЇ ПЛЯНИ ДЛЯ „ЗАМИРЕННЯ ГРЕЦЬ“.

Москва, 31 травня. — Після недавнього повідомлення советського агентства ТАСС про советську дипломатичну інтервенцію в урядах ЗДА і Британії для посередництва в справі закінчення громадянської війни в Греції, партійна „Правда“ в редакційній статті висноє тепер далі „активне зацікавлення“ Советів в розв'язці „грецької кризи“. Як відомо, советський міністер на конференції в Парижі пропонував поставити цю справу на порядок нарад, але західні союзники це відкинули, як і відмовилися від інтервенції в цій справі в Об'єднаних Націях.

СВОВОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Джерсі Сіті і Закордонно:			
На рік	\$10.00	Foreign and Jersey City Rates:	
На шість місяців	\$5.25	One year	\$10.00
На три місяці	\$2.75	Six months	\$5.25
Число з понеділка (англійською мовою):		Three months	\$2.75
Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):		One year	\$2.50
На рік	\$2.50	Six months	\$1.50
На шість місяців	\$1.50		

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "СВОВОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

EXCELLENT!

Коли минулого року Українсько-Американська Молодь Митрополітальної Округи віддала в оригінальний, мистецький спосіб глибокий поклін Геніві України, Тарасові Шевченку, ми не могли здержатись від цього, щоб не дати їй за її труди високе признание, яке американці висказують двома словами: Well done! Але сьогодні, будучи ще під свіжим враженням, яке приходилося пережити минулої неділі в Карнегі Гол в Нью Йорку в часі Фестивалу, що мав назву „Гомін України“, замало, як нам здається, давнього признание. Тому й живімо тим разом уже найсильнішого виразу американців — „Excellent“. Це в подяку нашій молоді, тут родженій і вихованій, що згадала давню, добру славу України та передала її в такому виді, що здавалось, наче б це не виступали на сцені історичні постаті, а сучасні, що це не слова з-перед ділянки соток років, а вчорашні, сьогоднішні. Новиною було хіба те, що правду про український нарід, його минуле та сучасне, не висказувала молодь України на рідній українській землі, що в неволі, але молоді, яка родилася на вільній американській землі. Це вона співала: „Ой Богдане, Богданочку, прийми нашу співаночку“, додаючи, що не тільки вона так співає — „то співає Україна для свого Первосина“. Устами цієї американсько-української молоді промовляв теж і дух славного гетьмана Івана Мазепи: „А за віру хоч умріє і вольностей бороніть!“ Це теж — дух справжньої України!

Приглядаючись виставленим в Карнегі Гол в Нью Йорку отим картинам, і слухаючи великих слів та благальних молитов, здавалось, що це Україна з гробу встала у всій своїй славі й величчю. Здавалось, що якраз той образ України вільної, культурної й благородної, це та велика сила, що адержує український нарід при житті й дає йому навіть у найчорніший годині смутку, муки і неволі щораз нових борців за її правду і волю.

Добре знаємо, що діялося у серцях старої генерації американських українців, коли приглядалась своїм дітям на сцені, чи тим, що прибули громадно на цей історично-музичний Фестиваль. Та ялились справжній слізю радости не тільки в старих, але й в молодих, бо це був тріумф, справжній тріумф, на який склалися довгі десятиліття виховання, що вщепило в маси нашої тут родженої молоді любов до української пісні й танку, чи до українського мистецтва взагалі, та збудило в ній глибоке відчуття великої трагедії України, спричиненої брутальністю давніх і нових її окупантів.

Тріумф українсько-американської молоді в Нью Йорку, с одначе тріумфом цілої нашої молоді на американській землі. І тільки так треба на цього роду виступи і маніфестації глядіти і тільки так їх розуміти. Це, що було сказане на найбільшій перевиповненій концервоній салі в Нью Йорку, було справжнім гомоном справжньої України, її правдивим словом і бажанням. Це вбрано в мистецьку форму важке й глибоке політичне слово, сказане у велику пору.

При кінці це одно: Чи дійсно „пропала“ наша молоді, як дехто висказується? Чи, коли грунт піскуватий — як наш нарід каже — то хоч чим, мовляв, добри, а хліба не їстимеш?

Ні не пропала наша молоді й американський грунт теж не піскуватий. Це тільки інший край та інший обичай! Але краса та сама! Але високі ідеали ті самі! Хто ж з нас це все добре збагне, то знайде тут величезне поле до праці для поширення не тільки української культури в світі, але й української політичної правди. Тут роджена наша молоді усьому цьому допоможе цілком певно — з щирого серця.

Рада Краєвої Безпеки

П РОЛЯ У ФОРМУВАННІ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ.

У Сатердей Івнинг Повет брати Алсопи пишуть про те, як і хто укладає американську закордонну політику. Притому до заснування цієї політики дала авторам стаття в лондонським „Економісті“, який вважається за найвпливовіший журнал прилюдної опінії в світі. У цьому журналі сказано, що сформування в Вашингтоні Ради Красвої Безпеки є таке важке для американської закордонної політики, як важкою була досі Прошальна Промова Джорджа Вашингтона.

Рада Красвої Безпеки (Нешенел Секюріті Кавнсил) повсталла в липні 1947 р., коли то конгрес ухвалив Акт Красвої Безпеки. Головною ціллю цього акту було об'єднання армії, флоту й повітряних сил в один департамент красвої оборони. Раду сформовано тільки додатково з метою, щоб вона „дораджувала президенту“ в таких справах, що відносяться до красвої безпеки.

У теперішніх часах, коли все, що діється в світі, може мати вплив на долю Америки, Рада Красвої Безпеки мусить висловитись майже у всі закордонні справи і висказувати президенту свої думки. А тому, що звіт цієї ради мусить впливати на укладання закордонної політики, то на ділі, рада творить фільтр, через який переходять усі попередні рішення. Тому, що секретар закордонних справ не завжди хоче брати на себе відповідальність за всі кроки закордонної політики, йому дуже на руку оце фільтрування поглядів у Раді. Як це фільтрування відбувається, можна пізнати, наприклад, з вирішення американського урядового становища, а з тим і становища Західних Аліантів, у справі виборів в Італії у квітні 1948 р. Далено від виборів Америки й Західні Аліанти придержувалися спільної постанови, складеної разом з Совєтами, що місто Трієст має бути вільним містом під управою Чотирьох Потуг. Це зроблено тому, щоб не допустити до прилучення Трієсту до Югославії, хоч як Совєти обстоювали таку думку. Як небув порушення цієї постанови, грозило викликанням війни з боку Югославії за підтримкою Росії. Отже справа належала до найнебезпечніших у міжнародному положенні. Не зважаючи на цю небезпечу, дня 21. березня 1948 р. появилася у провідних часописах світу великими буквами надрукована оповістка, що Злучені Держави, Британія й Франція рішені віддати Трієст Італії.

Після оприлюднення цієї вістки запанувала у Вашингтоні пригноблююча невпевність. Війна, як здавалось, висіла тоді

на волоску. Однак, на диво, криза минула і відтоді почали поволі розвиватися чорні хмари, які зависли були на політичному овиді.

Для висвітлення, як це сталося, можна тепер навести такі факти:

З початком березня європейська американська розвідка служба сповістила президента у Вашингтоні, що головний італійський комуніст, Пальміро Толіятті, дістав важливу обіцянку від кремлівського Політбюро. На тиждень перед парламентарними виборами в Італії, які були назначені на день 18. квітня, Толіятті був уповажнений оголосити, що совєтський уряд годиться на прилучення Трієсту до Італії. Саме тому, що італійські партії перед виборами перелічувалися в патріотичних і економічних обіцянках, така заява Толіятті була б викликала високий патріотичний настрій і прихильність до Совєтів. Коли б в Італії була перемогла Комуністична партія, або коли б вона була здобула тільки поважне число мандатів, комуністична меншина була б захопила насильно владу й Італія була б пішла слідами Чехословаччини. За нею була б пішла Франція і так Середземне море було б опинилося під совєтським режимом.

Це грозило сумерком старої Європи. Не можна було втратити ні хвилини часу. Значить, треба було негайно випередити Толіятті й оголосити, що Америка і Західні Аліанти годяться віддати Трієст Італії. Та щоб така оповістка могла по'явитися, треба було наперед постаратися про засадничу зміну становища в справі Трієсту без порозуміння з Росією, яка в цій справі мала голос. Хто мав узяти на себе відповідальність за наслідки такого рішення?

Це могла зробити тільки Америка, але хто мав узяти на себе в Вашингтоні відповідальність за таке рішення?

Праця пішла „здолу“. Департамент стейту почав працювати над складанням відповідних документів. Потім треба було перелатати їх до департаменту оборони, бо ж треба було брати відповідальність за готовість до війни. Департамент оборони відмовився від вирішення і передав далі доулю начерку Раді Красвої Безпеки, в якій засідав секретар оборони. Поспішно скликав засідання ради на годину 2:30 сполудня і там одностайно рішено оприлюднити заяву, що Америка годиться на віддання Трієсту Італії.

В год. 9:30 ранку наступного дня секретар Ради, Сідні В. Саверс, заніс папери до підпису президента в Білому Домі.

Вол. Дубняк.

Місія еміграції з-під Совєтів

Совєтський режим, що опанував шосту частину земної кулі і значно поширив свої сфери впливів, ховає в собі великий, дуже запутаний вузол таємничості, якого не розуміють і не зрозуміють народи з-поза совєтської окупації. Навіть більше того, народи, які попали під вплив совєтського режиму на декілька років не зрозуміють совєтської системи так, як її зрозуміють ті, які в ній зросли і виховалися, ті, які були колись її сподвижниками, але зрозуміли її суть, а що важніше кількадесятирічну її практику, стали завзятими її поборниками-ворогами.

Сьогоднішній світ, і кожна людська одиниця прекрасно розуміє, що СССР — єдиний наявний ворог для людства, для цивілізації і культури, для всього світу взагалі. Але-на жаль, як багато в сьогоднішньому світі тих, від яких залежить його доля, не розуміють, і що гірше, не хочуть зрозуміти, що побороти СССР не можливо без підсовєтських народів. Тому замість того, щоб особливу увагу приділити т. званий, підсовєтській людині, яка сьогодні опинилася поза межами СССР, вивчити її досвід, всі риси її характеру, що до духовні, психологічні, фізичні, щоб знати її і вміти навізати з нею контакт, бачимо прикрі явище — ігнорування б. совєтською людиною.

Про це можна б було і не згадувати, але таке поступування може привести до прикрих катастрофічних наслідків. Приклад цього ми бачили вже в 1941-45 рр. на трагічному кінці Гітлера.

Президент зараз підписав і так впровадив восьмий день перевернутої однієї з найважливіших змін в американській закордонній політиці. Англія й Франція впровадять однієї години дістали каблем вісти про становище Америки. Тоді — 20. березня — французький міністер Жорж Бідо відбув переговори з італійським міністром Карлом Сорфоццо, а наступного дня, 21. березня 1948 р., оприлюднено вістку про становище Західних Аліантів в справі Трієсту. Італійські комуністи прогнали потім при виборах 18. квітня й Росія виїхала побиюто на голову у своїм посяганні по панування над Західною Європою.

Подібний ризик перебрала на себе Рада Красвої Оборони у Вашингтоні теж і в справі знесення блокаде Берліна, а теж і в скликанні конференції міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг, що зачала свої наради в Парижі 23. травня 1949 р.

Погляньмо, що діється в світі і яку тактику приймає СССР, поширюючи свою ідею, арахуючи всі обставини на відповідному етапі. Щоб організм не захворів, він мусить бути здоровий і не творити собою сприятливого ґрунту для поширення хвороби. Для того, щоб в світі не ширився комунізм, світ в першу чергу повинен себе впорядкувати, не дати ґрунту для ширення комунізму. Чого на жаль не бачимо.

Сьогодні здебільшого не москоське золото й агенти створюють п'яті колони, а та невоп'ятість і несправедливість, яка існує в світі, дає зародок їм, підготовляє для них ґрунт.

Використовуючи це москоський штаб комунізму створює агентурні стійки, насилує вишколених працівників для праці в п'ятих колонах, для підготовки революційних зривів і т. д.

Як приклад цьому може послужити сьогоднішній Китай.

Всі привикли взяти газету і вчитувати інформації про перемогу комуністичних військ, про втрати військ урядових. Подивляємо хороше: генералів, підхорунжемо, сили армії і т. д. Та все це лише завісія, за яку мало хто заглядає, за якою, багато з нас не знає, що знаходиться.

Китай погубив сам себе своєю страшною соціальною неупорядкованістю, яку використав СССР. В Москві і Ленінграді вже кілька десятків років існують так зв. комуністичні китайські інститути, в яких готують діячів комуністичних для Китаю і взагалі для Сусідньої Азії.

В м.м. Чіта, Ільїн-Батор, Комсомольськ, створені менші школи т. зв. масової політичної підготовки, які готують політичних керівників для армії і тилу і коли термін навчання в зазначених інститутах Москві і Ленінграді 4 роки (тепер зменшено), то в цих школах готують політичного діяча за 6-8 місяців. Вздовж Забайкальської області створено вишкільні табори для китайської молоді, в яких готують червоних командирів для китайської армії.

Отже помимо законспіраційних засланців в Китай агентів з СССР туди повертаються проїхавші вишкільні справжні китайські громадяни, які роблять бажану для СССР роботу.

Таке було в Іспанії, тепер твориться це саме з Грецією, Албанією і іншими країнами підсовєтської окупації.

Один, недавно перейшовший в американську зону Німеччини совєтський майор, що служив в Мадящині в одній місті, розповів, що на ко-

жному кроці в урядах, на праці серед робітників, серед селян, серед студентства є чимало таких перейшовших вишкільців в СССР малярів.

Та коли СССР не лише приймає до себе політичних втікачів, але й силою старється забирати молоді в окупованих країнах, щоб виховати з неї корисних для себе діячів, сотні тисяч підсовєтських людей і переважно молоді вирвалися з совєтських обіймів і пішли в світ шукати правди, нести свою місію.

Вийшли в світ, одні з найшчасливіших, яким вдалося вийти, сім'я яких щодня поповнюється новими.

Отже ж в чому саме полягає місія сьогоднішньої підсовєтської еміграції, яка переважно складається з покоління вирощених і вихованих в совєтській системі людей.

1. Допомогти зрозуміти світові таємничість, совєтської системи, довести до свідомості позасовєтського світу багатий досвід підсовєтської людини і встановити контакт з нею.

2. Показати світові, що таке СССР, ота „країна переміщеного соціалізму“, „країна соціальної впорядкованості і справедливості“, на яку звернені погляди багатьох збаламучених комуністичною пропагандою і невдоволених соціальною несправедливістю їх країн.

Показати, що, сьогоднішня соціальна нерівність і несправедливість, яка існує в деяких капіталістичних країнах і яку, безперечно, з кожним днем усувають шляхом еволюції і парламентарного законодавства, в порівнянні з „совєтською справедливістю“ — є раєм.

Нарешті сьогоднішня підсовєтська еміграція, одні тисячі і сотні вихованих в совєтській системі від бурхливих комсомольців і комуністів до Солов'євських в'язнів, що складаються з найрізноманітніших фахів і професій і капітанів крейсерів, пілотів, шахтарів, командирів і космонавтів, були герої совєтського союзу, вони свідчать сьогодні перед світом, перед самою совєтською системою, перед мільярдами своїх друзів, які знаходяться в кітках Сталіна, що вони, а не хто інший стали, до бою за знищення СССР і за звільнення народів та, за побудову вільного народоправного ладу.

Та мусимо ствердити, що підсовєтська еміграція не тільки залишена на свою власну долю, але вона не знаходить навіть співчуття з доволішнього світу.

Коли Совєтський Союз в мільйонних тиражах видає комуністичну літературу на мовах майже усіх навіть найменших народів світу, коли працюють десятки радіостанцій щодня і щогодини на найрізноманітніших мовах світу, поширюючи комуністичну пропаганду з Москви, то в нас навіпаки.

Я з прикритістю мушу ствердити, що моїх багато друзів і земляків, які сьогодні знаходяться в СССР, які вчилися разом зі мною в школах, а тепер є майорами, капітанами, інженерами або простор-колгоспниками, вони, на жаль, не можуть ще досі почути вільного рідного і правдивого українського слова. Хоч і світ може це зробити, але він байдужий, до наших страждань і наших болів. Хоч він християнський... Та все ж, яка б доля не була, підсовєтська еміграція перетриває все, як уже змало перетривала. Вона не згине безслідно, вона не розчиниться в морі заробітчан, бо перед нею велика місія, яку вона мусить виконати. А яка вона, про це поговоримо іншим разом.

ся йому в обличчя. Ай, ай, ай, як вони всі страшно оду- (Продовження на стор. 4-тії).

К. ПЕТРУС

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

40)

— Зважте, шановний товаришу, — говорить він тихо і безстрашно: — в Совєтському Союзі полковники генштабу убірально чистять по тюрмах і таборах, а люди жері й людожерки з Кубані й України в Соловках у небо плюють і плещуть своєю патронові. Триста сорок людожерок — баби, хоч обіддя на них гни, — для чекістів розводять огородинку різню, а мене примушували чистити їхню убірально... і от, вони залишилися в Соловках, а мене звільнили на один тиждень... Тобто, через тиждень мене знов заарештували, і з новими п'ятьма роками везуть на Схід.

Старик трусився всім тілом і просив хліба й тютюну. Зі стогоном він продовжував.

— Всі мене зріклися: жінка, діти, онуки, знайомі, і навіть смерть. Просив „іх“ — розстріляйте мене, не мучте! — Знаємо, кажуть, кого треба розстрілювати, а кого — переконувати. Так от, до того мене „переконували“, що себе не влізною — жєбачу... Навіщо далі тягти це убоге животиння, повне горя і знущань?..

Старик безпереривно курив (вибірював бички) і заговорювався:

— Життя — порожнеча, як дірка від бублика, а в порож-

нечі цій крутяться самі факти та люди, помножені на класичну підлоту „якобинців“. Клязевіці ці питання не так розв'язували...

Генштабистові скручують товсту цигарку і дають прикурити. Він з тремтінням затягається і, заспокоєний, віддаляється.

Троцькісти поводились відокремлено й самовпенено. Один із них, діамантик, тільки ввечері розговорився з сусідами по нарах. Він висловлювався гостро й відверто, і з усією своєю вишівською ерудицією нападав на правлячу кліку Сталіна.

Тільки в ув'язненні, — говорив він, — я зрозумів одну істотну істину, що той інструмент влади, яким керує Сталін, являє собою суму найпідліших і злочинних людських воль. Я не знаю, чи можлива така влада, яка була б сумою найпередовіших, найсвітліших і найшляхетніших

осіб. Може, десь у світі така влада й існує, але у нас, в СССР, влада — це густий найзлочинніший елемент, на чолі якого стоїть ГПУ, а ще вище над ним — Сталін, диктуючи свою волю.

Виходячи з цієї тези, я переглядав уже своє ставлення не тільки до Леніна, а, може, навіть і до марксизму. Справді, що таке марксизм? Марксизм — це духовне скопечтво, кастрація людей, із перетворенням їх на „тварин, які продукують знаряддя виробництва“. Цим і визначається людина. Ця вона, на їхню думку і за їхнім ученням, і відрізняється від чотириниох, птахів та інших земних істот. Адже це жаліве. А ще жаліве те, що ми цей жах зevamo наукою, доктриною, філософією. І не тільки ми. Великі люди з світовими іменнями, як, наприклад, Ромен Ролан, Анрі Барбюс, Рабіндрат Тагор, Ептон Сінклер та

інші перебувають у цьому блуді. Мені уже добре відомо, — продовжував він, збуджуючи і входячи в роль сталінового опонента, — як розумово настроєні ці люди, спантеличені нашою пропагандою. В більшості своїй вони тягнуться до СССР із вигуками: „світло зі Сходу!“ Коли б вони пізнали і зрозуміли, що відоме нам, у ту саму мить світло зі Сходу стало би для них напастю, чумним подихом і нещастям.

Коли, будучи в Швейцарії, я відвідав Ромена Ролана й познайомився з його думками, мені здалось тоді, що історія буржуазної Європи скінчена і шпінглерський захід її неминучий. Тоді я цьому радів. І водночас вражався невіглаством цього європейського інтелігента, що мав вплив на світову громадську думку. Як, що ці великі голови Європи й усього світу всі такі наївні й довірливі яким я побачив Ро-

мен Ролана, то людству — кришка! Всі перекази й легенди про СССР уявляють вони в якомусь солоденько-бузковому дусі, якщо так можна висловитись. Міжнародне ГПУ орудує у них, можна сказати, під самим носом, висаджує в повітря собори, знищує десятки видатних громадських діячів у різних державах, викрадає і вбиває вождів білого руху, заварює бунти в низці країн, контролює діяльність дипломатів усього світу, ошукує впливових представників Ватикану й Англії, скарби церкви, сміється й плює з височини вежі Ейфеля на їхню ідеалістичну, висококультурну болтологію, а вони, простачки, наївенько посміхаються і далі піддаються всеозоному підспівувачеві, прогрілому Горькому. Я слухав белькотання Ромена Ролана, приспаного нашою пропагандою, і на превелику силу довірливі яким я побачив Ро-

мен Ролана, то людству — кришка! Всі перекази й легенди про СССР уявляють вони в якомусь солоденько-бузковому дусі, якщо так можна висловитись. Міжнародне ГПУ орудує у них, можна сказати, під самим носом, висаджує в повітря собори, знищує десятки видатних громадських діячів у різних державах, викрадає і вбиває вождів білого руху, заварює бунти в низці країн, контролює діяльність дипломатів усього світу, ошукує впливових представників Ватикану й Англії, скарби церкви, сміється й плює з височини вежі Ейфеля на їхню ідеалістичну, висококультурну болтологію, а вони, простачки, наївенько посміхаються і далі піддаються всеозоному підспівувачеві, прогрілому Горькому. Я слухав белькотання Ромена Ролана, приспаного нашою пропагандою, і на превелику силу довірливі яким я побачив Ро-

Вол. Дорошенко.

Культурно-освітня та наукова праця в таборах і для таборів

(П плюси й мінуси).

6) Небагато появилася й перекладів класичних творів нашої літератури. Правда, не багато їх інвестовано на еміграцію, бо люди брали з собою передовсім одягу й харчі, а рідко хто возився з книжками. Про своєчасну евакуацію в безпечне місце цілих бібліотек — приватних і публичних наші керівні краєві установи не подбали. Та й уже на еміграції, не вважаючи на труднощі, можна було подбати про здобуття книжок: апоза Німеччини — з Австрії, Франції, Чехословаччини чи Швейцарії, ба навіть з Америки, де по книгарнях лежать і досі нерозпродані передвоєнні краєві видання.

Але й справа з просуванням до читача тих книжок, що їх маємо, стоїть зле. Таборів у праці цю справу просто маловажать. Грошей на купівлю книжок дають звичайно дуже мало, а бібліотекарі є найбільш упослідженими серед таборних працівників, хоч попит на книжку у таборі є й бібліотеки не можуть покаржитися на брак клієнтів. Гірше стоїть справа з читанням нашої молодшого покоління. Молодь, як правило, мало цікавиться книжкою й мало читає. Волею копаній м'яч. Читальні для молоді звичайно світять пустками. Це болюча справа, на яку ні керівники табору, ні керівники шкіл, ні само громадянство не звертає належної уваги.

Справа з пропагандою книжки, справа з просуванням її в лави нашого юнацтва, зацікавлення його читанням доброї книжки — треба сказати шукати. Мислячи книжки — не скрізь відбувається. Вистави книжок теж.

На жаль і в організації вищого шкільництва не обійшлося без хиб. Передовсім вражає його нескордированість, що виявляється в існуванні паралельних закладів того самого типу. Це як на емігрантські відносини справний локсус. Так замість одного університету з різними факультетами, в тім і богословським (чи властиво богословським), маємо не тільки окремі духовні школи, що це можна як-так виправдати, але й окремі таборні університети чи факультети, що не хотіли бути звичайними собі, народними університетами, а претендували на назву й прерогативи високої школи.

Найіскандніше в цьому те, що в одному з таких самостійних факультетів, що не хотіли підлягати мюнхенському Укр. Вільному Університету, викладав сам пан голова культурно-освітнього відділу ЦПУЕ, себто та особа, що мала пильнувати ладу в дорученій їй шкільній діяльності. А УГГ і Укр. Висока Економічна Школа чи не є властиво теж паралельним закладом?

Таку саму нескордированість праці, а тому й двоторовість її бачимо і в чисто-науковій діяльності, де маємо дві однакові установи — УВАН та НТШ. Покищо існування поруч себе цих двох інституцій не виявляється в якійсь нездоровій

конкуренції, але щоб усунути навіть натак на можливість такого суперництва, а головне в інтересі якнайкращого розвитку української науки було б дуже бажано, щоб вони узгоджували між собою план своєї праці. Досі, не вважаючи на короткий час своєї діяльності і УВАН і НТШ можуть похвалитися певними здобутками. Та все це результати тієї праці, що її проробили наші науковці ще вдома. За одним тільки винятком — маю тут на увазі демографічні дослідження д-ра Вол. Кубійовича — наші українознавці не використали для українознавчих студій (антропологічних, етнополітичних, фольклористичних, мовознавчих та всяких інших) тих можливостей, що їх давали табори українських скитальців, де зійшлися представники різних країв і закутків нашої широкої батьківщини. — Всі ті дослідження, яких дома довелось б висилати спеціальні регіональні експедиції у найвіддаленіші від себе сторони, незвичайно вглубували б саме таборні дослідження. Тут усе було на місці — тільки бери й розпитуй, міряй і записуй! З виїздом наших скитальців із Німеччини й розпорошенням їх по всьому світі, ця, просто вимріяна нагода для різноманітних українознавчих дослідів, марно пропадає на велику шкоду української науки.

Про цю справу я докладніше писав у статті „Чергові завдання української науки на еміграції“ (Додаток ч. 3 (39) до час. „Наше Життя“ 1947 р.), тому тут доведу над нею не спинятимусь.

Можна ще висловити також деякі критичні зауваження й про ефективність скликуваних нашими науковими установами з'їздів, тим паче, що ця справа стала предметом дотепер гумористичних часописів. На жаль доводиться констатувати, що виголошувані на з'їздах доповіді не все стояли на рівні, вимаганому наукою, частіше-густо сходили на звичайні популярно-наукові прелекції. До того ці прелекції були не раз буквально повторенням того, що дані доповіді й уже виголошував деінде, а то й друкував давніше, навіть ще перед еміграцією. В результаті, з'їзди не приносили — поза нечисленими винятками — нічого нового, нічого істотного, що дійсно було б кроком наперед у даній діяльності, й тому властиво не досягали своєї цілі та не виправдували затрачених на них зусиль і коштів. Замість гучних з'їздів далеко важливі для нас звичайні засідання фахівців даної дисципліни, де можна спокійно й не поспішаючи обговорювати наукові й організаційні справи тієї чи іншої спеціальності. На жаль верунок поклав кінець не тільки цим банальним з'їздам, але й потрібним науковим конференціям.

Другий мінус нашої наукової та взагалі всієї культурно-просвітньої діяльності це те, що вона проходить майже виключно в межах емігрантського гетта, без зв'язку з оточую-

чим нас світом. Така ізоляція безперечно відносно відбивається на справі належного освітлення й освідомлення чужинського культурного світу з цілим комплексом української національної справи. Певна річ, і тут, як і в інших ділянках нашої культурно-освітньої праці, є щастливі винятки, але вони не міняють основного тону й зауважених явищ.

Розуміється, наші завваги не мають на меті знецінити вагу проробленої українською еміграцією культурно-освітньої роботи. Результатами цієї роботи, безперечно, дуже значні. І ми мусимо бути вдячні за це нашим культурно-освітнім працівникам, що її провадили й провадять. А оця наша вдячність буде ще більша, якщо ми візьмемо під увагу ті специфічні обставини, в яких доводилося їм працювати. Адже ж уся згадана вище робота проведена та ведеться й досі самотужки, власними силами, без нічної допомоги, в тяжких умовах емігрантської дійсності, зовсім несприятливих для спокійної

інтелектуальної праці в умовах часто нечуваної мешканцевої скрути, тісноти й людської скупченості. Серед гамору різноманітного, часто — густо нездисциплінованого, а то й здеморалізованого чи то переребленими поведінками, чи бездіяльним пробуванням під опікою „мами УНРР-и“ людськостовоповища. В умовах, де з одного боку цвіла спекуляція, неробство, картярство й злодійство, а з другого шаліла непримиренна, зліва лартійна гризня вміло підсичувана агентами НКВД, що довго затривала таборову атмосферу, й боротьба за владу й за посади, що й досі ще не втихла.

Все це не могло не відбиватися на успішності культурно-освітньої праці. І коли все ж таки й за таких умов вона представляється поважно, це знак, що наша еміграція в своїй основній масі здорова, зберегла живу душу й не завмерла, не виявила в тяжких умовах перебування на скитальщині й здатна до творчого життя та розвитку.

(Кінець).

Нова праця про назву України

Найновіша праця проф. Володимира Січинського торкається дуже важливого питання, розвитку й значення назв територій, що заселена українським народом (В. Січинський, Назва України. Накладом Гуртвіль паперу, Аугсбург 1948, ст. 44, з 38 мапами в тексті).

Автор на історичних прикладах вказує на змінливість назв народів та замешкалих ними територій. То саме було і з назвою української землі, що перейшла різні зміни. Свій виклад автор проводить на основі джерельних матеріалів, на черкнутих з західно-європейської літератури, історичних документів і графічного матеріалу — головне за старими географічними мапами. Для цього служить автору його попередні джерельні праці, як „Чужинці про Україну“, студії українського мистецтва й культури, дослідження картографії України.

В. Січинський доводить, що найстарішою назвою української землі була „Роксолія“, яку вживав уже грецький географ Птолемей в II столітті по Христі. Як назва традиційна „Роксолія“ й „Роксоланія“ уживалася на старих європейських мапах, в історичних документах, літературі й народних переказах. Навіть в козацьких часах XVII-XVIII ст. назви „Роксоланія“ уживалася головно тоді, коли треба було підкреслити окремішність, давність, автохтонність українського народу (ст. 8).

Переходячи до назви „Русь“, автор піддає гострій критиці

так звану норманську теорію походження „Руси“ та вказує на легендарний характер байок про „Варягів“, що безкритично увійшли в українську історіографію та шкільні підручники. Аналізуючи тексти арабських, візантійських та інших письменників, археологічних, мистецьких течій та цілого процесу розвитку культури Причорномор'я, проф. Волод. Січинський приходить до оригінального висновку, що первісна „Русь“ і „Рутенія“ була на Таманському півострові на Кубані, де в ранню добу киявської державності стало потужне Тимороканське князівство. Цей погляд автор пов'язує з цілим ланцюгом історичного процесу, коли на Причорномор'ї були грецькі колонії, Понтийська держава й присутність на півдні України Роксолан, себто „Роксо-Алян“ чи „Росо-Алян“. В усті ріки Кубані було навіть місто „Рос“.

В розділі „Україна“, автор, сперше в українській літературі, подає цікаві відомості про — старославянське плем'я „Українів“ на Балтійському морі в початку X століття, зв'язуючи цю назву з Придніпров'ям та українськими історичними джерелами доби Б. Хмельницького. Подаючи цілу низку джерельних свідчень про уживання назви „Україна“ в літописах (починаючи з XII ст.), хроніках, грамотах та міжнародних стосунках, автор більш докладно спинається на старих європейських мапах, де постійно уживається назви „Україна“. В. Січинський навіг твердить, що рідко яка

Навчання дітей демократії

Народні школи в багатьох містах Злучених Держав не тільки стараються навчати дітей як жити щасливим життям серед людей, що належать до різних рас, вірувань та національностей, але також відлучують їх від упереджень, перебіраних часто від родичів або від оточення. В цій праці школам помагають різні групи, зацікавлені людськими взаємовідносинами — церковні, робітничі, громадські, освітні та інші групи. Всі вони стараються, аби ніхто з дітей не спитав, як це зробила одна дитина в школі в Балт Крік, Мишиген: „чи нігри є американцями?“

В промислових містах сходу та середнього заходу є багато дітей, родичі яких походять з країн південної та центральної Європи. В Сан-Дієго, в Каліфорнії, як і в інших містах південно-західних штетів, поміж школярів є чимало дітей індіанського та мексиканського походження. Їх стільки приїхало до Сан-Дієго в часі війни, що число шкільних дітей збільшилося вдвічі. Незабаром почалася стара історія — непорозуміння між різними групами. Тоді шкільний інспектор, разом з деякими вчителями, підготували між-культурний проект, що мав охопити не тільки школярів,

але і родичів, а також і цілу громаду. Це є десяти-річний проект, що намагається — поміж іншими справами — так влаштувати шкільне життя, аби кожда дитина, незалежно від походження, була прийнята й шанована іншими школярами та сама також шанувала своїх товаришів по школі. Щоб діти навчилися цінити „різницю“, що збагачують американську культуру.

В Нью-Йорку — з його особливо мішаним населенням — шкільний інспектор недавно заявив, що у вересні буде відкрито вісім спеціальних центрів, де вчителі з народних шкіл будуть працювати над тим, як поліпшити взаємовідносини поміж міськими релігійними та расовими групами. Завданням всіх цих проектів є створити „єдиний світ“ з дітей різного походження, різних релігійних, расових груп.

Деякі з тих проектів торкаються поза шкільного життя учнів. Наприклад: недавно було привезено з горішньої частини ньюйоркського штету тринадцять хлопців і тринадцять дівчат з гай-скул до Нью-Йорку на чотири дні. Помічено їх в родинних нигерських, американсько-японських та жидівських студентів.

Зрозуміло, що для переведення в життя таких проектів як і в школі, чи по-за школою, треба, щоб самі вчителі,

лі були дійсними демократами. І школи це добре розуміють. Наприклад, молоді вчителі й вчителі, які переходять науку в Учителівському Інституті при Колумбійському Університеті, практично мали навчатися „як моляться інші“ — Частина курсу про „керування молоддю“. Практичний курс вимагав відвідування студентами різних церков і синагог на протязі кількох тижнів. При кінці тих відвідувань, одна молода методистка заявила, що відвідавши сім жидівських синагог, вона „здобула ширший досвід і прийшла до переконання, що всі ми шукаємо одного в житті, тільки різними шляхами й способами“. Подібно висловився і жидівський студент після відвідувань зібраних квейкерів. Він казав: „Ми всі дуже подібні, не вважаючи на культурну різницю“. Одна римокатоличка, відвідавши кілька церков східних народів, заявила, що ті відвідини були „надзвичайно цікавими“. „Вони викликали у мене глибоку пошану до вірувань наших сусідів з Далекого Сходу“.

З такої молоді будуть вчителі, яких потребують школи, по цілій Америці. В своїй праці по вихованню дітей в демократичній дусі вони потребують допомоги цілої громади, в якій знаходиться школа, потребують співпраці родичів, в першу чергу, бо демократія, як і милосердя, починається в дома, в родині.

Загальна Рада.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ“

Прохаємо читачів „Свободи“, що змінюють свою адресу, вповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими знаками до адміністрації „Свободи“. 10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевий плити.

Ваше прізвище _____

Стара адреса _____

Нова адреса _____

УКРАЇНЦІ! З МІШПАГ — ОГОЛО — ІНДІАНА ІЛЛІНОІС — ВІСКОНСЕН ПРИЙДЖАЙТЕ НА НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗДВИГ

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА МЕТРОПОЛІТ ДІТРОЙТУ!

З НАГОДИ 10-РІЧЧЯ УГРУНТУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ СВ. ТРИЦІ ПРИ ГОМБОЛТ І ПАПЛЕР ВУЛ. ВЛАШТУВУЄТЬСЯ ВЕЛИЧАВЕ ТОРЖЕСТВО

ЗЕЛЕНИХ СВЯТ

В НЕДІЛЮ, 12. ЧЕРВНЯ 1949

В ГОДИНІ 10:30 РАНО

СОВОРНА АРХІСРЕЙСЬКА СЛУЖБА БОЖА

— яку відслужать: —

ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНИЙ МИТРОПОЛИТ

Д-Р ІЛАРІОН

ТА АРХІЄПІСКОП БОГДАН

При асистії докочилих священників.

Архисрейську Службу Божу відіпаса місцевий церковний хор при співучасті прибулих з Європи Бандуристів під батутною дошки місцевого пароха ІРИНИ БОЙКО. В 6:30 ввечір відбудеться ввечірнє ПРИЙНЯТТЯ

В УКРАЇНСЬКІМ ІНСТИТУТІ

при Паплер і Гомболт.

На ту небувалу ввечірність запрошується всю українську громаду до ласкавої й чисельної участі, де почуюмо перший раз в житті золоті слова апостола й почуюмо українського слова та творця укр. наук. праці преосвященного митр. Іларіона (проф. Огієнка.)

Святочний Комітет.

ІВАН БАГРЯНИЙ

ТИГРОЛОВИ

РОМАН, ТОМ I І II.

Ціна \$2.00.

Роман „Тигролови“ був нагороджений першою премією на літературному конкурсі у Львові.

Скорочений друкувався під назвою „Звіролови“ у „Вечірній Годині“. Але то була лише частка повного тексту.

Замовлення враз з належністю слати до:

„СВОБОДА“

P. O. BOX 346,

JERSEY CITY, N. J.

ЧОГО Й КОГО ЛЯКАТИСЬ, КОЛИ ЗНАЙДЕТЕСЬ У ТАКИМ ДОБРИМ І ПЕВНИМ ТОВАРИСТВІ? — Погляньте тільки на уміх Шері Боаде, що має 6 місяців, а вже жете, що правда. Шері навіть не турбується, що мама кудись пішла!

St. George Radio Program PICNIC

SPONSORED BY BASILIAN FATHERS

Sunday, June 5th, 1949

held at

WILLICK'S GROVE (НА ФАРМІ ФІДРКА)

North Stiles Street, Linden, N. J.

Music by TONY SAL and His Orchestra.

Field Mass 11 A.M.

Donation 65¢

„ГОМІН УКРАЇНИ” В НЬО ЙОРКУ

(Докінчення зі сторони 1-шої)

города і ваше право в ній должно бити”. А як патріарх закінчував: „вітай же нам господарю наш пресвітлий і визволителю наш в цьому правславному городі Андрея Первозванного і Володимира Великого; устами жителів його вітає сьогодні тебе вся Україна і весь її нарід...” та як закінчив: „Да будет благословенне і прославленне ім'я Твое, Богом-даний, всегда: і нині, і присно і во віки вічні”, мугутний хор почав співати величне „Іспода егі деспота”. Тоді ентузіастичним оплескам, здавалося, не було кінця. Знову дзвони і знову оклики „Слава” і тоді „зацного воеводу” привітав хлібом-сіллю представник міщанства. Після чергових окликів „Слава” та гомону дзвонів, виголосили свої віршовані „оразії” представники Академії, закінчуючи її окликом, що „Богом Ти нам даний і тому Богданом названий”. Три пари дівчат, в прекрасних історичних одягах, зложили гетьманові до ніг вінці барвінку, співачки при цьому хором чудову старинну мелодію до прекрасних слів власне з цієї нагоди: „Ой Богдане, Богданочку, приймай нашу співаночку, то співає Україна для свого Первосина”. Як Хмельницький з патріархом та іншими достойниками виходили до „катодрі”, тоді „нарід” на майдані почав „спонтанно” співати знаменито вивчене „Гей не дивуйтесь”. Знову оплески і знову „Слава” і тоді „народ” тріюмфував далі незрівняним козаком. Чергова поява Хмельницького на сцені дала знову причину окликам „Слава”, які він втихомирив булавою, виголосивши свою історичну промову: „Я визволю з неволі людство! Всю українську нарід...” Писною „Слава нашим козаценькам” та окликами „Слава”, що знову завершили в кінцевому акорді та не порушеному, зміненому живому образі, закінчено першу точку програми під ентузіастичні оплески публіки. Як знову завітало світло на залі, воно відбилися чистим промінням в слюзах захвату і схвилювання на не одних очах.

Під час акції в цій точці програми, Хмельницький „сочив” з коня після промови патріарха і тоді зайняв місце побіжнього на ступенях. В міжчасі коня виведено зі сцени. Це спеціально для таких цілей призначений чотири-ножний артист, що цілком не хвилюється ані змінами світла, ані окликами.

Поодинокі „говорені” ролі в цій першій точці програми виконали з великим артизмом: Петро Микитин — Хмельницький; Павло Слободян — патріарх; Василь Цюпа — представник міщанства та Мирон Кушнір і Осип Іванів — представники Академії. Участь в акції брали майже всі члени фестивального групи молоді митрополитальної округи, зі Степаном Марусевичем, як диригентом, Іваном Флісом — керівником танців, та Ольгою Дмитрів і Миколою Стембером як аккомпаніантами на фортепіані.

ВЕЛИКА ІДЕЯ МАЗЕПИ.

„Гомін України” влаштовувався для відзначення 300-річчя в'їзду Богдана Хмельницького до Києва, проте програма цілої імпрези мала на меті відповідно відзначити цілу козацьку добу, яка своєю боротьбою проти польського і російського імперіалізму може послужити символом і цілої історії України. Для доповнення проти-польської боротьби України за часів Хмельницького, в другій точці програми підкреслено боротьбу українського народу за визволення з-під російського панування,

Цуйкевича. Це був справді незрівняний фестиваль українського танцю, що його не описати словами; його треба бачити, щоб подивлятися. Сцена закінчилася пісню, що „її всі найбільше милують” та яку „його милість сама зложила”. Це був черговий незабутній образ, як „Мазепа” своїм знаменитим баритоном заспівував як „От Жовтої взявши Води, през незгоду всі пропали, самі себе зводили”, а хор мугутно повторював кожну стрічку. Як при словах „А за віру хоч уміре і вольностей боронити” та „нехай вічна буде слава, же през шаблю маєм права” козаки повитали шабля вгору, здавалося, що зала задрожала від ентузіастичних оплесків. Пісня — це нова, вперше тут відспівана, композиція Михайла Гайворонського, в яку він вклав, здається, всі найкращі елементи до цих історичних слів, підкреслюючи всі прагнення українського народу. Цєю пісню закінчено другу точку програми.

Головні ролі в цій точці виконали зі справжньою артистичною досконалістю: Осип Стецур (Мазепа), Павло Слободян (Діа), Мирон Кушнір (Апостол), Іван Фліс (Цуйкевич), Теодор Шумейко (Орлик), Осип Іванів (Войнаровський), Микола Петришин (Зеленський), Микола Починок (Кожухівський), Марія Боднар (Кочубейка), Стефанія Кобилюк (Мотря), Ірина Клас (Апостолиха) та ціла митрополитальна група молоді в ролях козаків і дівчат.

НЕЗРІВНЯНИЙ „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЕМ”

Третьою точкою в цій великій програмі була третя дія незрівняної опери Артемовського, „Запорожець за Дунаєм”. В програмі вона творила цілість, бо події, що відзеркалялися в тій опері, отже поселення Запорожців за Дунаєм та їх туга за Рідним Краєм, були наслідком тих подій, що їх представлено в першій і другій точках програми. Все разом творило своєрідний символ майже цілої історії України: боротьба українського народу проти чужих, зокрема польського і російського імперіалізмів та скитання кращих синів України по широкому світі з єдиною думкою допомогти визволитись Україні.

„Запорожець за Дунаєм” під мистецько-артистичним оглядом був кульмінаційною точкою в програмі і такою він був щодо свого виконання. Марія Полянська-Лисогір в ролі Одарки, Осип Стецур в ролі Карася, Олександр Кульпак в ролі Імама, Марія Боднар в ролі Оксани та Петро Тарб в ролі Андрія своїми знаменитими голосами та своєю прекрасною грою дали одну з найкращих інтерпретацій цієї опери. Знаменито вишкolenий хор з кількох десятків добрих молодих голосів творив ідеальне тло для виступу цих високо кваліфікованих сольових артистів. Теж ця частина програми почалася народним танцем. Під час молитви, як десятки людей на сцені впали на коліна та почали своє „Владико неба і землі”, схвилювання і захват публіки досягнули свого вершка. Теж в цій точці програми, як і в двох попередніх, хорами диригував Степан Марусевич, танцями керував Іван Фліс а на фортепіані аккомпанювали Ольга Дмитрів і Микола Стембер.

Цю оригінальну та незрівняну під оглядом артистичного виконання програму закінчено українським національним гимном.

Усі точки програми, як своїм добром, так і своїм виконанням були справді високо мистецькою та глибоко-патрістичною імпрезою, яку не час-тло доводитись бачити і переживати. Масова участь артистів в цій імпрезі не дозволяв

кожного назвати імені та оцінити його гру. Але всі вони були справді на висоді завдань і дали сайкращу інтерпретацію своїх ролей, виявляючи високі артистичні таланти і спосібності. Марія Лисогір, Осип Стецур, Олександр Кульпак, Марія Боднар, Петро Тарб — виконали головні сольові ролі. Це високо кваліфіковані, професійні співаки, що не зважаючи на свій молодий вік вже мають за собою велику артистичну кар'єру та здобули собі вже найкращі призначення і оцінки. З інших артистів звертав окрему увагу своєю незрівняною грою Павло Слободян в ролі патріарха в першій точці та в ролі діда в другій точці програми. Він не зараховує себе до професійних артистів, але в Нью Йорку не було багато вистав, в яких цей скромний ідеаліст мистецтва не брав би участі. Його виступ в „Гомоні України” був би приніс найвище призначення кожному професійному артистові.

Не можна не відмітити окремо знаменитого добору костюмів. Цю складну і важку проблему розв'язали ідеально Меланія Мілянчик своїми дослідами та Федір Бражник з дружиною практичною підготовкою. Без їх труду і вміння, ціла імпреза не була б мала того завершеного ефекту. Сюди належить теж характеристика, що її з подивугідним артизмом довершили сам режисер імпрези, артист Іван Кучмак, Федір Бражник та інші запрошені спеціалісти.

Велике призначення за цілу імпрезу належить її режисеру, відомому нашому артистові-маляреві Іванові Кучмакові. Він перебрав на себе це трудне завдання вже на короткий час перед імпрезою і своїм трудом та своїм вмінням він потрапив довести її до тої досконалості, яку ми всі подивлялися на сцені. Його заслуга тим більша, що це були масові сцени, як точно скопійований образ Івасюка, чи акція на дворі гетьмана Івана Мазепи. Щоб довести до тої досконалості, треба було не тільки кожному засвоїти його ролі та вказати йому його місце на сцені серед великого гурта, але й в подробицях встановити всі зміни позицій, всі рухи, бо тільки це могло врятувати від замішання. Тільки той, хто бачив всі ті графічні шкції, що їх п. Кучмак приготував, хто бачив його на пробах та його турботу про всі подробиці, тільки той потрапить оцінити той великий вклад, що його дав п. Кучмак в загальний успіх імпрези.

Зокрема велике призначення належить незаступному і незрівняному серед молододі американсько-української генерації диригентів, Степанові Марусевичові. Він сам, зі своїми високими музичними кваліфікаціями, є справді гідним музичним вихованком композитора Михайла Гайворонського і на його плечах спочивав великий труд вивчення та інтерпретації пісень. Ці самі заслуги в ділянці танців має Іван Фліс. Йому першою за останні десять років почастило зібрати разом три найкращі групи українських танцюристів: Товариство Українських Танцюристів, Танець України і Українських Танцюристів, вибрати з них найкращих та створити спільну групу, що виконала ці незрівняні в своїй красі мистецькі танці на фестивалю. Сам Іван Фліс, що разом зі Стефанією Кобилюк виконав в другій точці програми балетний дует козацький, виявився незрівняним майстром і знавцем українського танцю, що дозволяє йому тепер творити нові, недосяжні вершини в тій ділянці мистецтва.

Наостанні згадаємо ще ту молододу людину, яку повинні б згадати вже в заголовку на самому початку. Бо цей фестиваль, як і два попередні,

були головно вислідом її праці, енергії, відданості справі та її ентузіазму до української мистецтва та справи української культури взагалі. Це — голова Фестивального Комітету і справді „душа” цілого Фестивалю — Ольга Дмитрів. Свою адячність за її працю і її труд та свої почування до неї фестивальна група виявила на генеральній пробі, передавши їй відповідний подарунок, а на самому фестивалю вручивши їй китицю цвітів. Успіх фестивалю є для неї найкращою нагородою за її жертвенний труд і старання.

Незаступними „штабовцями” у Фестивальному Комітеті були один з найактивніших та найпередовіших наших молодих громадян, Володимир Бакад, а далі: Анна Міц, Осип Лисогір, Василь Цюпа, Ярослав Сурмач, та цілий ряд інших осіб, які творили Фестивальний Комітет, як і ціла ця велика група ентузіастичних молодих людей, що віддає свій труд, свій час, а часто і поносить чималі кошта, щоб причинитися для розвитку української культури на цій вільній землі та при її допомозі здобути в світі увагу до України і українського народу, з якого вони походять. Американсько-українська громада і українці взагалі мають всі причини пишатися цєю молододю. Її недільна імпреза не тільки виправдує, але й дозволяє на нові найкращі надії і сподівання у зв'язку з далішим розвитком цієї молододі. Зокрема треба підкреслити факт, що між виконавцями цієї імпрези була вже чимала кількість нових імгрантів, з Осипом Стецюрою на чолі, що з черги дає заперуку найкращого дальшого розвитку співпраці людей української крові в змаганні до тої самої великої мети.

Цего звідомлення не можна б закінчити, не згадавши та не висловивши признання українському громадянству як митрополитальної округи так і віддалених місцевостей, що щертю заповнили велику залу Карнегі Голл і цим винагородили та дали найкраще признання своїй молододі за її великий труд. Між привітаннями видно було майже всіх відомих наших громадян, але не бракувало теж американських приятелів української справи, як проф. Маннінг,

проф. Симсон та інших. Усі вони висловлювалися з найбільшим признанням про цю імпрезу. Сподіюємося, що цей заслужений успіх нашої молододі не скаже їй спочивати на лаврах, але буде для неї тільки заохотою до дальшої праці та до дальшого змагання до нових і ще більших успіхів та перемог.

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

(Продовження зі стор. 2-гої)

рені советськими лозунгами й ідеями! Колись світ дізнається сутньої правди про СССР і таємну роллю ГПУ по всіх країнах, але тоді вже, може, буде запізно! Я не можу тут спитатися на подробицях і тайнах ГПУ; та коли б я розповів вам про те, що мені було відомо про це, то, може, і ви не повірили б мені. Майте на увазі, що він терористичні акти, повстання, страйки, саботажі, всякі шкідливості, то траплялися за кордоном, починаючи, приміром, від 20-го року, все це діло рук ГПУ... (Дальше буде).

ОТЧЕ НАШ МОЛИТОВНИК

— для —

УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Друге видання Друкарні ОО.

В гарній Марокошопі — \$2.50

В білій оправі — 2.00

В чорній оправі — 1.75

— і —

МОЛИТОВНИК ДЛЯ

BOYS, imitation leather \$1.50

Замовлення праз з належністю слати до:

„СВОБОДА”

P. O. Box 346,

JERSEY CITY 3, N. J.

З Канади належить платити тільки американського валютою.

проф. Симсон та інших. Усі вони висловлювалися з найбільшим признанням про цю імпрезу. Сподіюємося, що цей заслужений успіх нашої молододі не скаже їй спочивати на лаврах, але буде для неї тільки заохотою до дальшої праці та до дальшого змагання до нових і ще більших успіхів та перемог.

Читайте українські книжки та часописи, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила.

ПОШУКУВАННЯ

ФУКС ІВАН, МИХАЙЛО

І ГРИНЬКО

пошукують своїх братів

ДАНИЛА, ВАСИЛЯ

І СТЕФАНА,

ІХ СИНІВ І ДОЧОК

зо села Порохова, повіт Бучач, котрі мабуть перебувають в таборах. Голоситися на адресу: JOHN FUKS, R. F. D. 1, Box 83a, Utica, N. Y.

Вн. п. БОГДАНА ДАКІВСЬКОГО в Нью Йорку чи околиці Н. Я., прошу подати свою адресу, щоби я могла передати йому лист.

Dr. N. PELECOVICH, 66-20 — 108th St., Forest Hills, N. Y.

ЗЕНОН ДРИМАЛИК

(капітан) Регенсбург, Гаитгоферсд-люнг, Марія Гербертштрассе 13/456

Німеччина Амер. Зона,

Шукає своїх односельчан з Трощиці, повіт Добромиль. Писати на

повищу адресу.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

Кваліфікований дяко-учитель пошукує української греко-католицької парохії. Продає хор, дає концерти, учить, представляє і веде дітвочу школу. Прошу писати до „Свободи” по дальшій інформації. S. C. Box 346, Jersey City, N. J.

КОСИ

Коса австрійська до клепаання з найліпшої сталі, ціна з пересилкою \$5.00. Серп з зубами або до клепаання \$1.50. Бабка \$1.95. Молоток \$1.95. Перстень, до коси подарунок \$2.00.

Замовлення посилайте до:

UKRAINIAN BAZAAR

170 E. 4th St., New York 3, N. Y.

АДВОКАТ WILLIAM KUZMA 806 South 16th St., Newark, N. J.

Phone: ESsex 2-6636

ВОТУПАНТЕ В ЧЛЕНИ

У. Н. ООЮЗУ!

НА ПІВІДНІЙ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ СЛОВНИК М. Д. ПОДВЕЗЬКА Займає 782 сторін друку — \$0.000 слів та виразів ЦІНА \$4.75 — з пересилкою \$5.00. Конституція Америки і Як стати Громадянином! даємо до кожного Словника в додатку. Пишіть до: S. U. R. M. A. 11 E. 7th Street, New York 3, N. Y.

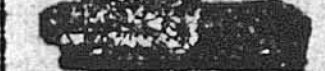
ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заявляє погребам по \$150

ціні так низькій як

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer.

137 E. 5th St., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.